

Hotel Hyatt Regency, 4. septembar 2013. godine

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE I CENA STRUJE U SRBIJI GLOBALNI INVESTICIONI TRENDOVI I CENE GASA U SRBIJI

Borba sa vetrenjačama

ŽELJKO PANTIĆ

Pre nešto više od deset godina Srbija je krenula u mamuški projekat gasifikacije domaćinstava i privrede, ali je u međuvremenu globalna cena gasa porasla za više od 400 posto i praktično obesmisli stotine miliona evra državnih i privatnih investicija. Hoće li gasna revolucija u SAD obesmisli energetske sporazum Srbije sa Rusijom i sam koncept mamuških gasovodnih projekata poput Nabuka ili Južnog toka, pitanje je svih pitanja. Odgovor će biti više u domenu ekonomskog opstanka Srbije kao države, a mnogo manje u domenu ekspertskih analiza i energetske finise.

Sve je na papiru bilo logično: gas je bio drastično jeftiniji i ekološki čistiji energent od bilo čega drugog osim struje, pa su ne samo država, već i sami građani, lako našli logiku u tome da investiraju ozbiljan novac u gasifikaciju svojih poslovnih zgrada, stanova i kuća. Ljudi su plaćali hiljade evra da bi u svoje kuće uveli gas, računajući da cene ne mogu ići toliko ekstremno u vis, da obesmisle celu investiciju, i ljude praktično vrata na TA peći, drva i ugalj, kao energente za grejanje. Prevarili su se, i to žestoko. Pokazalo se da, za razliku od cene struje, koje su u periodu od desetak godina varirale gore-dole, amplitudom ne većom od 15 ili 20 posto, cene gasa su odletele u vis poput spejs šatla, i tu nije bilo ništa po principu gore-dole, cene gasa su rasle po prosečnoj godišnjoj stopi od preko 40 posto, tako da je cena gasa danas, preko četiri puta veća od cene gasa iz 2003. godine. Gradovi širom Srbije su se zaduživali, dizali skupe kredite za gasifikaciju, da bi na kraju shvatili da se nalaze u mat poziciji, i da cenu tog centralnog grejanja na gas praktično niko ne može da plati. Pa sada traje pravi mali rat između gradova i građana, u kome se pokušava naplata takozvane „pasivne potrošnje“, što je druga reč za pljačku građana kojima se naplaćuje 35 ili čak 50 posto računa za grejanje, iako uopšte ne troše gas niti koriste usluge gradskih toplana, samo zato što se komšija ispod ili iznad njih greje na gas. Pa se kroz kroz komšijske zidove emituje strateško partnerska, bratska toplotna energija, koju svakako treba debelo platiti. Ipak, taj Ponzi sistem u jeku strašne ekonomske krize u Srbiji ide jako teško, tako da su gradske uprave širom Srbije u pravnom klinču sa desetinama hiljada građana koje taj fiktivni račun „pasivne potrošnje“ jednostavno neće da plate.

Tu naravno nije kraj. Kako bi se nekako ispeglo taj fijasko, i visoka cena gasa okrenula u korist Srbije kao države, došlo se do još jedne, na papiru verna logične ideje: da Srbija postane zemlja tranzita velikog gasovoda i da umesto velikog potrošača, postane neko ko ubira velike tranzitne takse na gas koji ide na tržišta koja cenu skupog gasa mogu da plate. Gradnja tog gasovoda u Srbiji bi bila veliki posao za domaće građevinare i mašinsku industriju, uposlili bi se ljudi, a sama cena gasa u Srbiji bila bi niža i lišena tranzitnih taksi koj naplaćuju druge države, poput Mađarske. Da bi Srbija dobila tu šansu, ona je morala da plati visoku cenu ulaska u taj projekat, koju niko drugi uključen u projekat Južni tok nije morao, a ta cena bila je pre svega uslovljena činjenicom da je Južni tok mogao i mimo Srbije. Tako je Srbija za cenu od 400 miliona evra, poklonila sopstvena nalazišta nafte i gasa u Srbiji i Angoli(!?), i definisala nivo rudne rente koja je četiri puta niža od rudne rente koju plaća Gasprom u Rusiji. Strateško partnerstvo ili čak carinska unija dve države, obično uključuje jednake uslove poslovanja kompanija u obe zemlje, a definisanje uslova poslovanja koje je četiri puta povoljnije za ruske kompanije, od onoga što imaju u svojoj zemlji, Srbiju pre stavlja ulogu ekonomske kolonije ili neke vrste satelit države iz vremena SSSR, koja je samo nominalno nezavisna. Definisan je sistem eksproprijacije kakav nije viđen u istoriji Srbije kao države, u kojoj se ceo sistem otkupa zemljišta za gasovod Južni tok graniči sa nacionalizacijom, i građane ostavlja praktično bez ikakvih mehanizama zaštite svojih prava i svoje imovine, tako da se već sada u najavi pomalaju stotine sudskih sporova koji će na kraju doći do Strazbura, i koje će država Srbija morati masno da plati. Nedavna prodaja JAT ervejza Eti-hadu, otkrila je nove detalje o dugovi-

ma od preko 220 miliona evra, koje je u celosti preuzela država Srbija, a struktura tih dugova otkriva da lavovski deo otpada na naduvane cene avionskog goriva, koje je Gasprom na ime neredovnog plaćanja, fakturisao po tako visokim cenama kakve ne postoje ni u jednoj avio kompaniji na svetu. Celokupni sistem rafinerija u Srbiji prešao je u ruke Gasproma, kao i ogromna imovina poslovnih zgrada, raznih drugih zavisnih preduzeća, ukratko jednim udarcem Srbija je 2008. godine ostala bez ogromne imovine, sa nadom da će Južni tok biti dovoljno veliki plus da poništi sve minuse ovog sporazuma koji se već danas mere milijardama evra.

ske i za nemačke potrošače, a broj evropskih država koje same kreću u aktiviranje sopstvenih nalazišta gasa i nafte iz škriljaca veći je iz meseca u mesec, i to uprkos ozbiljnim ekološkim izazovima koji te projekte prate. Pre svega zbog činjenice da, za razliku od SAD ili Kanade, gde se ogromna nalazišta škriljaca nalaze u pustim i nenaseljenim predelima, i koja su dovoljna da samo od SAD naprave najvećeg izvoznika nafte i gasa na svetu, u Evropi je uglavnom situacija geografski složena, i veliki deo nalazišta su bliža naseljenim mestima. Tako se sada postavlja pitanje ne samo hoće li Južni tok biti održiv projekat za Gasprom, već i hoće li se u slučaju njegove izgradnje drasti-

Upravo zato, ne čudi što je borba za održivi sektor energetike u Srbiji, postala prava borba sa vetrenjačama, i što postaje jasno da sve navodne evropske i zapadne aspiracije političke elite u Srbiji, nisu ništa više od dimne zavese.

Tu dolazimo do onoga što se kolo-kvijalno zove gasna revolucija u SAD, koja je tehnologijom dobijanja ogromnih količina nafte i gasa iz škriljaca, napravila pravu pometnju na globalnom tržištu gasa, tako da disparitet cena gasa u SAD i Evrope ide i do deset puta, tako da za jedan kubni metar gasa u Evropi, u SAD dobijete, kako gde, između 4 i 10 kubnih metara gasa iz škriljaca. Zemlja koju su 2003. godine, zbog rata u Iraku, zvali narko zavisnikom od bliskoistočne nafte, već 2020. godine postaje potpuno energetske nezavisna i postaje izvoznik nafte i gasa, tako da umesto skupih gasovoda, gas već danas u pojedine velike evropske luke stiže u tečnom stanju u tankerima, po ceni koju Gasprom nikada neće moći da prati. Došlo je do drastičnog pada potrošnje ruskog gasa u Evropi, do revizije cena gasa naniže i za francu-

no smanjiti prihod od tranzitnih taksi za Srbiju, zbog ovih globalnih trendova na tržištu cena gasa? I koliko će na kraju Srbiju koštati učešće u projektu Južni tok, ako cene gasa nastave da padaju, i najplazniji kupci gasa u Evropi, počnu da ga sami proizvode iz škriljaca ili uvoze na tankerima iz Amerike po ceni koja je najmanje tri puta niža od sadašnje cene gasa koja ide preko velikih gasovoda? Da ne govorimo koliko u ovom kontekstu, zloslutno zvuči saopštenje nakon prošlonedeljnog sastanka predsednika Srbije sa Kirilom Krawčenkonom, u kome se spominje mogućnost da Gasprom bez tendera dobije pravo eksploatacije nafte i gasa iz škriljaca u Aleksincu.

Kada je reč o struji i obnovljivim izvorima energije, i tu je situacija podjednako katastrofalna, pošto se doslovno stotine miliona evra godišnje odli-

vaju na uvoz struje tokom zime, po ceni koju je neko proglasio državnim tajnom. Američka kompanija Kontinental vind partners, koja planira da izgradi vetro park u Kovinu vrednosti preko 180 miliona evra, koja bi drastično smanjila potrebu za zimskim uvozom struje, u stvari je ledolamac za mnogo važnije investicije iz SAD u Srbiji, pošto je to nakon dugog niza godina, prva je investicija koju servisira OPIC, državna američka agencija koja pruža podršku američkim investicijama širom sveta. Možda u kontekstu svega, uopšte ne čudi što je ovaj projekat pod baražnom vatrom opstrukcije praktično celog državnog aparata Srbije, od Ministarstva energetike do EMS-a, tako da je širokim nizom smicalica državne birokratije, bilo kakva ekonomski održiva investicija u vetro park u Srbiji postala finansijski neizvodljiva, tehnički i vremenski nesprovodiva u uslovima neograničenog vremenskog roka za reakciju državnih organa, koji samo svojim ćutanjem od mesec ili dva, mogu srušiti celu investiciju. Da stvar bude kompletna, tu su i fantomske kompanije poput Nove Vrške Čuke, koje već sada imaju povlašćeni status čak i sa poništenim građevinskim dozvolama koje je protivzakonito izdala lokalna samouprava, dok Kontinental vind sa OPIC garancijama, ni nakon dve godine u Srbiji, tom statusu nije ni blizu.

Upravo zato, ne čudi što je borba za održivi sektor energetike u Srbiji, postala prava borba sa vetrenjačama, i što postaje jasno da sve navodne evropske i zapadne aspiracije političke elite u Srbiji, nisu ništa više od dimne zavese. Pošto za razliku od zapadnih država, koje od Srbije uglavnom dobijaju lepe reči i lepe želje, neki drugi dobijaju sve ostalo, od rudnih bogatstava do kupovine vojnih aviona, bez konkurencije i ikakvog tendera, pa sada treba da se pitamo zašto je budžet prazan, zašto treba da po hitnom postupku reformišemo penzioni sistem do kraja godine, kako bi se nekako stvorio prostor za nove pobeđe i nova suicidalna strateška partnerstva. I dok budemo reformisali one najne-moćnije i najsiromašnije, podrazumeva se da će biti sasvim normalno da tokom zime za stotine miliona evra uvozimo struju po cenama koje su državna tajna i da i nadalje ubiramo rudnu rentu po kolonijalnoj stopi od 3 posto. Energetika je svuda u svetu sektor velikih brojeva, tako da nikakve uštede u javnim nabavkama, nikakva otpuštanja ili smanjenja broja penzionera, ne mogu doneti ni blizu toliko, koliko može zdrav i ekonomski realan energetske sektor. Hoće li to neko naj-zad shvatiti ili će se nastaviti sa klizanjem u potpuni ekonomski slom Srbije kao države, pokazaće vreme.

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE I CENA STRUJE U SRBIJI / GLOBALNI INVESTICIONI TRENDOVI I CENE GASA U SRBIJI

Podizanje cene električne energije na ekonomski održiv nivo nema alternativu, poručili učesnici Danasove konferencije

Energetska budućnost Srbije u izgradnji vetrogeneratora i solarnih kapaciteta

Aleksandar Milošević

U naredne dve do tri godine Srbija će morati da podigne cene električne energije na ekonomski održiv nivo, kako bi EPS mogao da posluje sa profitom koji mu omogućava investicije u izgradnju novih energetskih objekata i održavanje postojećih mreža. To praktično znači da bi, ukoliko bismo danas cenu električne energije doveli na ekonomski nivo, struja poskupela za 20 do 30 odsto - izjavio je na skupu Danas konferens centra, posvećenom energetskoj situaciji u Srbiji i budućnosti obnovljivih izvora energije, Gordan Tanić iz Agencije za energetiku. On je podsetio da država ima strategiju koja predviđa dostizanje ekonomske cene struje u roku od dve do tri godine i upozorio da ako do toga ne dođe, EPS neće moći da sprovede neophodne investicije u razvoj elektroenergetskih sistema.

Postoje tri direktive Evropske unije vezane za ovu oblast i Srbija sada radi na primeni treće. Cilj za ovu godinu je formiranje jedinstvenog tržišta energije i jačanje uloge regulatora. Podsetiću da sada Agencija za energetiku daje saglasnost na cene, a ne Vlada. Procenjeno je da je to garancija da će tako cene biti formirane na osnovu stručnih kriterijuma. Nadležnosti regulatora će biti proširene tako da će moći i da izriče kazne u iznosu do 10 odsto profita kompanije koja naruči pravila - ukazao je Tanić.

Govoreći o liberalizaciji energetskog tržišta, on je konstatovao da se ogleđa u tome što kupci struje na visokom naponu (velike fabrike) više ne predstavljuju tarifne kupce, što znači da struju ne kupuju po regulisanim (nižim) cenama, već po cenama koje vladaju na otvorenom tržištu. Podsetio je, takođe, da će od 2014. godine i kupci na srednjem naponu struju morati da plaćaju po tržišnim cenama, dok će regulisane cene važiti samo za građane i druge male kupce koji struju nabavljaju na niskom naponu. Napuštanje koncepta regulisanih cena vidi se i po tome što proizvodnja i veletrgovina strujom više ne predstavljaju delatnosti od javnog interesa. Tanić je izneo i brojke koje potvrđuju uverenje o mišljenju da potrošači u Srbiji skupo plaćaju kilovat-časove električne energije. On je kao argument

naveo da su u drugoj polovini prošle godine cene električne energije u Srbiji bile najniže u Evropi, dok je samo Rumunija imala niže cene gasa od nas.

U narednom periodu ćemo se suočiti sa trendom rasta cena. Prostora za racionalizaciju troškova u sistemu EPS-a ima, ali potrebno je da se obezbedi i razumna stopa profita kako bi se omogućilo ulaganje u razvoj. Cene struje će rasti i zbog emisija ugljen-dioksida, koje ćemo morati da plaćamo, kao i zbog subvencija za obnovljive izvore energije. Osim toga, od 2017. godine će morati da se zatvaraju neke elektrane zbog prevelike količine ugljen-dioksida koju proizvode, a te kapacitete ćemo morati da nadomestimo izgradnjom novih - rekao je Tanić i ocenio da je ekonomska cena gasa već dostignuta.

On se osvrnuo i na ocene da Srbija skupo plaća gas iz Rusije, rekavši da mi gas dobijamo po cenama koje su uobičajene za ovaj region, ali da na tu cenu moramo da platimo još 10 odsto naknade za transport preko Mađarske. Tanić je rekao i da je Srbija jedna od retkih zemalja koja ima pravo da plati samo onu količinu gasa koju potroši, dok većina zemalja mora da plati kompletnu količinu koju je ugovorila. „Italija je nedavno morala mnogo da plati kada joj je neočekivano opala potrošnja“, dodao je Tanić. Objašnjavajući zašto pojedine zemlje, poput Italije, Španije, Portugala ili Holandije i okolnih zemalja, plaćaju nižu cenu gasa od Srbije, ovaj stručnjak je konstatovao da je to zbog toga što te države imaju i pristup dru-

Širenje kapaciteta čistih izvora energije: trend u svetu

nosno građani morati da povedu račun na sopstvenoj potrošnji, koju bi trebalo da racionalizuju, dok će država morati da omogući socijalnu zaštitu za ugrožene. U tom pogledu se, kako je rekao, upravo sada vode razgovori o iz-

svetskih solarnih kapaciteta i 80 odsto vetrogeneratorskih, ali da je danas Kina preuzela primat kad je reč o korišćenju snage vetra, a Nemačka u primeni energije sunca.

Do 2035. godine SAD će generisati 80 odsto svoje energije iz izvora čiste energije, uključujući kako obnovljive izvore tako i tradicionalne čiste izvore poput nuklearne energije, prirodnog gasa i urana. Danas, 40 odsto energije SAD dolazi iz čistih izvora - rekao je Kšivda. On je podsetio na plan američkog predsednika Baraka Obame koji se odnosi na širenje čistih izvora energije, objašnjivši da će Amerika primeniti tržišni princip po kojem će proizvođači dobiti bodove u skladu sa količinom čiste energije koju proizvedu. Višak bodova će moći da sačuvaju za kasnije (da nije neutrališu količinu ugljen-dioksida koju proizvode u drugim kapacitetima) ili će moći da ih prodaju drugima. Ukazujući na obavezu Srbije da do 2020. godine poveća udeo obnovljivih izvora energije u ukupnoj proizvodnji sa 21 odsto iz 2009. na 27 odsto, Kšivda je istakao da to podrazumeva 1.100 megavata novih kapaciteta, od čega je predviđeno da se iz energije vetra dobije 500 megavata. On je najavio da će američka kompanija Continental vind pauer u izgraditi jednu trećinu ukupnih kapaciteta iz energije vetra koji su potrebni Srbiji. „Znam da mi Amerikanci imamo reputaciju da ljudima preporučujemo gotova rešenja za njihove probleme. Da ne bih ugrozio tu reputaciju, to ću i ja uraditi“, rekao je na početku obraćanja Kšivda, govoreći u šaljivom tonu na srpskom jeziku. On je podsetio da se nekada u SAD nalazilo 90 odsto svih

Foto: Miroslav Dragojević

trične energije najviše koriste fosilna goriva, dok obnovljivi izvori, zajedno sa hidroelektranama, čine 16 odsto proizvodnje. Obnovljivi izvori su još uvek skupi, mada je cena njihove izgradnje pala i očekuje se dalji pad. U narednih 20 godina najveću ekspanziju zabeležiće izgradnja vetrogeneratora, a kasnije i solarni kapaciteti, kao i energije iz biomase - procenjuje Vukojević, dodajući da je ukupni potencijal energije vetra 20 puta veći od ukupnih potreba za energijom danas.

Prema njegovim rečima, u Srbiji se trenutno 53 odsto struje dobija iz termoelektrana, 39 odsto iz hidroelektrana, 4,5 odsto iz termoelektrana-toplana, dok ukupni solarni kapaciteti iznose samo pola megavata, a toliko je do sada instalirano i vetrogeneratorskih kapaciteta.

Srbija ima atraktivnu fid-in tarifu za energiju vetra, što je privuklo i razne špekulante, koji nisu imali nameru da zaista grade kapacitete. Tako je ukupna odobrena kvota za vetrogeneratore 500 megavata, ali je do 2011. podneto aplikacija za izgradnju kapaciteta veličine ukupno 2,6 gigavata. Srbija raspolaže velikim potencijalom kad je reč o vetru i bez ikakvih ulaganja na postojeću

napomenuo da je u Hrvatskoj već instalirano 130 megavata vetrogeneratora, u Bugarskoj 700 megavata, a u Rumuniji 2.000. Samo Bosna i Hercegovina, Makedonija i Srbija nemaju veće izvore obnovljive energije, ako se izuzmu hidroelektrane. Vukojević je kao glavne prepreke napomenuo regulativu, zatim činjenicu da banke nisu spremne da finansiraju ove projekte (tu spremnost iskazuju samo međunarodne finansijske institucije poput EBRD-a, koje imaju visoke zahteve), zatim nezavisnost u vezi sa budućnošću fid-in tarifa, administrativna kašnjenja i korupciju. „Prognoza je da će do 2020. vršno opterećenje u Srbiji biti povećano za 700 megavata, a sa gašenjem nekih od postojećih elektrana zbog emisije CO2, imaćemo deficit od 1.500 megavata. To će morati da se nadomesti“, zaključio je Vukojević.

Ana Brnabić iz Srpskog udruženja za energiju vetra (SEWEA) rekla je da su članovi te organizacije do sada uložili 20 miliona evra u Srbiji, a da planiraju ulaganje od 1,5 milijardi evra u narednih pet do sedam godina, što odgovara izgradnji 1.000 megavata struje iz energije vetra. „To je znatno iznad kvote od 500 megavata, ali nadamo se da će dr-

evra, ali da je mnogo problema koji sprečavaju realizaciju projekata. Između ostalog, ona je navela da međunarodne finansijske institucije nisu spremne da kreditiraju ovakve projekte, jer im ne odgovara tipski ugovor o otkupu električne energije, koji je usvojilo Ministarstvo energetike.

Problemi su nestabilan i nepredvidiv zakonodavni okvir, hitne procedure bez javnih rasprava, kašnjenje u usvajanju podzakonskih akata i radne grupe u kojima često nema predstavnika investitora. Da je reč o velikom problemu govori i podatak da je ključni zakon iz ove oblasti, Zakon o energetici, menjan dva puta za osam meseci, što je emotivni rolerkoster za investitore, koji ne znaju šta će se promeniti. A promenilo se, između ostalog, i to da je od jednom rok za izgradnju vetroparkova smanjen sa tri na dve godine, dok malu hidroelektranu možete da gradite i tri i pet i koliko god godina želite. Drugi veliki problem je ozbiljno kašnjenje u usvajanju podzakonskih akata, koje iznosi čak 719 dana - upozorila je Brnabićeva.

Prema njenim rečima, prepreka izgradnji vetroparkova je i u tome što je država, recimo, odredila da je rok za izgradnju elektrana dve godine, a da posle toga investitor mora u roku od godinu dana da prođe sve administrativne procedure. Ako država bude kasnila sa davanjem svih odobrenja i saglasnosti, investitor gubi energetsku dozvolu, iako ni za šta nije kriv. Ana Brnabić je ukazala i na neusaglašenost propisa, pa se tako za dobijanje jednog dokumenta traži posedovanje drugog, koji se po drugom propisu dobija tek ako imate prvi. Kao argumente u korist izgradnje vetrogeneratora u Srbiji, ona je navela proračun prema kojem će 500 megavata energije dobijene iz vetra povećati račune za struju za dva do 2,5 odsto u periodu od 2015. do 2017, te navela da cenu te struje treba porediti sa cenom električne energije iz uvoza, koju EPS plaća svake zime kada ne može sam da proizvede dovoljno energije, „a činjenica je da vetar najjače duva zimi, što znači da bi se smanjio uvoz“.

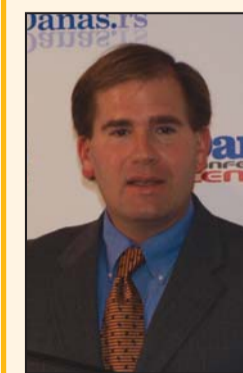
Najavljuje se izgradnja novih termoelektrana, a zvaničan podatak je da Srbija ima uglja samo za narednih 30 do 40 godina. Uz to, kada se razmatra cena čiste struje koja dolazi iz vetra, treba gledati i troškove koje ima naš zdravstveni sistem zbog plućnih bolesti stanovnika u krajevima gde su instalirane termoelektrane - rekla je Brnabićeva.

S druge strane, Tanić je kontrirao stavom da bi zdravstveni efekti mogli da budu uzeti u obzir samo kad bi izgradnja vetroparkova dovela do gašenja Kolubare, što se neće dogoditi, pa će bez

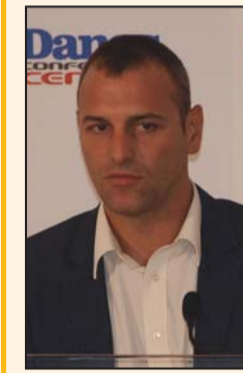
Gordan Tanić, predstavnik Agencije za energetiku

U narednom periodu suočićemo se sa trendom rasta cena električne energije, između ostalog, i zbog emisija ugljen-dioksida, koje ćemo morati da plaćamo, ali i zbog subvencija za obnovljive izvore energije. Osim toga, od 2017. godine će morati da se zatvaraju neke elektrane zbog prevelike količine ugljen-dioksida koju proizvode, a te kapacitete ćemo morati da nadomestimo izgradnjom novih.

Devid Kšivda, šef Ekonomskog odeljenja Ambasade SAD u Beogradu

Srbija bi do 2020. godine trebalo da poveća udeo obnovljivih izvora energije u ukupnoj proizvodnji sa 21 na 27 odsto. To podrazumeva 1.100 megavata novih kapaciteta, od čega je predviđeno da se iz energije vetra dobije 500 megavata. Američka kompanija Continental vind pauer izgradiću u Kovinu vetrogeneratore kapaciteta koji odgovara jednoj trećini ukupne kvote od 500 megavata predviđene za Srbiju.

Goran Vukojević, direktor konsultantske kuće Parkins Brinkerhof

Srbija ima atraktivnu fid-in tarifu za energiju vetra, što je privuklo i razne špekulante, koji nisu imali nameru da ulažu u te kapacitete. Osim toga, raspolaže velikim potencijalom kad je reč o vetru i bez ikakvih ulaganja na postojeću mrežu moglo bi da se poveća 900 megavata vetrogeneratora, dok bi uz minimalna ulaganja u prenosnu mrežu moglo da se poveća čak 2.000 megavata

Ana Brnabić iz Srpskog udruženja za energiju vetra

Kao argumente u korist izgradnje vetrogeneratora navešću računice prema kojim će 500 megavata energije dobijene iz vetra povećati račune za struju za dva do 2,5 odsto u periodu od 2015. do 2017. Osim toga, cenu tako proizvedene struje treba porediti sa cenom električne energije iz uvoza, koju EPS plaća svake zime, a činjenica je da vetar najjače duva zimi, što znači da bi se smanjio uvoz

Aleksandar Stojkov, direktor VIP fonda iz Vojvodine

Svest lokalne samouprave se menja i mi u Vojvodini uvodimo ISO standarde kako bismo mogli da pratimo dokumentaciju koju investitori podnose. Ali, činjenica je da i investitori sami sebe prave probleme jer ne podnose kompletnu dokumentaciju, ili u nameri da uštede malo novca, ne angažuju adekvatne projektante.

obzira da li imamo vetrenjače ili nemamo, zdravstveni sistem biti izložen istim troškovima. On se nije složio ni sa tvrdnjom vezanom za uvoz struje, rekavši da cena uvoza predstavlja „komercijalno osetljiv podatak“ koji ne može da otkrije, ali da ta cena, ipak, nije toliko kao cena energije vetra. Trenutna fid-in tarifa (subvencionisana otkupna cena) za struju iz vetrogeneratora iznosi 9,2 evrocenata po kilovat-satu energije.

Aleksandar Stojkov, direktor VIP fonda iz Vojvodine, rekao je da se svest lokalne samouprave menja i da „mi u Vojvodini uvodimo ISO stan-

darde kako bismo mogli da pratimo dokumentaciju koju investitori podnose“.

Često i investitori sami sebi prave probleme jer ne podnose kompletnu dokumentaciju, ili da bi uštedeli malo novca, ne angažuju adekvatne projektante. Kada investitor dode u jedinicu lokalne samouprave, službenik mora sa njim da napravi tačan redosled koraka koje je neophodno preduzeti kako bi se projekat realizovao. On mora da isprati projekat od početka do kraja i da pomogne investitoru ukoliko se suoči sa nekim od problema - smatra Aleksandar Stojkov.

Uskoro berza električne energije

Srpska berza električne energije, koja će biti povezana sa regionalnim berzama i preko koje će se trgovati strujom, trebalo bi da zaživi 2014. godine. U ovom momentu u Srbiji ima 66 licenciranih snabdevača električnom energijom, od čega je njih 23 aktivno, dok je na tržištu gasa 27 licenciranih snabdevača, među kojima su trojica aktivna. Kad je reč o tržištu gasa, već sada je više od 90 odsto prometa neregulisano - ističe Gordan Tanić iz Agencije za energetiku.

tantske kuće Parkins Brinkerhof, koja je ove godine otvorila podružnicu u Srbiji i koja se bavi isključivo energetikom i železnicom, ocenio je da će u Srbiji morati da se grade novi kapaciteti iz obnovljivih izvora.

U Evropi se za proizvodnju elek-

mrežu moglo bi da se poveća 900 megavata vetrogeneratora, dok bi uz minimalna ulaganja u prenosnu mrežu moglo da se poveća čak 2.000 megavata - tvrdi Vukojević.

Ocenjujući da je izvesno da će se i ovde graditi OIE kapaciteti, Vukojević je

Goran Vukojević, direktor konsul-

INSTITUCIONALNI PARTNERI

KORPORATIVNI PARTNERI

Danas

CONFERENCE CENTER

PRIJAVITE SE!
Dodatne informacije
011 3111 767

KONFERENCIJA

broj 104

Sreda, 18. septembar 2013.

Tržište kablovske televizije u Srbiji - Tehnološki i investicioni modeli

Da li postojeća podela tržišta distributera kablovskih TV programa zasnovana na geografskom modelu prevaziđena novim IPTV servisima i servisima bežičnog prenosa TV signala? Koja tehnološka rešenja najbolje rešavaju problem nepostojanja tehnoloških uslova za kablovsku TV mrežu u ruralnim sredinama u Srbiji? Zašto je stopa rasta broja domaćinstava sa kablovskim TV programima sve veća uprkos ekonomskoj krizi i zašto u naplati tih računa ne postoji problem koji postoji u naplati pretplate za RTS? Da li rast broja korisnika kablovske televizije može ujedno dovesti do rasta broja korisnika interneta u Srbiji? Koji državni resursi su na raspolaganju u procesu širenja mreže kablovske televizije i interneta na onaj deo Srbije koji do sada nije pokriven? Koji modeli elektronske trgovine za krajnje korisnike su primenjivi u procesu digitalizacije televizije u Srbiji? Da li su proces digitalizacije i proces širenja mreže kablovske televizije povezani i koji modeli postoje u državama regiona?

Generalni partner konferencije

Sreda, 2. oktobar 2013.

Stočarstvo u Srbiji i proces pridruživanja EU

Da li je Srbija spremna za promene koje u oblasti proizvodnje mesa i mleka donosi proces pridruživanja EU? Kako je problem sa aflatoxinima u mleku uticao na domaće proizvođače mleka i da li postoje slični problemi sa EU standardima i sa drugim vrstama prehrambenih proizvoda? Kako će primena prelaznog trgovinskog sporazuma uticati na domaće proizvođače mleka i mesa i koje su mogućnosti za izvoz u državu EU? Koje standarde kvaliteta domaća industrija mesa i mleka mora da zadovolji kako bi mogla da plasira svoje proizvode na tržište EU? Koja politika subvencija je ekonomski održiva u Srbiji i može li bez ozbiljnih državnih subvencija domaća industrija mesa i mleka biti konkurentna sa cenama čak i na tržištu Srbije, posebno nakon primene prelaznog trgovinskog sporazuma sa EU? Kako na potencijal Srbije u proizvodnji mesa i mleka utiče drastično smanjenje stočnog fonda i koje vreme i koje mere državne podrške su potrebne za oporavak stočnog fonda u Srbiji?

KONFERENCIJA

broj 105

Sreda, 16. oktobar 2013.

Carinska politika i elektronska trgovina u Srbiji

Da li je proces carine jedno od uskih grla u procesu elektronske trgovine u Srbiji? Da li su poštanski operatori spremni dočekati dolazak Pej Pala u Srbiju, i koji problemi postoje u praksi? Koliko je povećan broj pošiljaka iz inostranstva nakon dolaska Peja Pala u Srbiju i zašto su na pošiljke iz inostranstva uvedeni novi carinski nameti koji poskupljuju proces elektronske trgovine? Da li je zbog velikog broja pošiljki iz inostranstva praktično duplirano vreme isporuke i kako mreža pošti JP PTT Srbija uspeva da servisiraju sve veći obim poštanskog saobraćaja? Mogu li carinske službe u razumnom roku procesuirati pošiljke kupljene u inostranstvu i postoji li predvidiv sistem naplate carine ili je veliki deo naplate carine stvar lične procene carinika? Koje investicije u poštanskom sistemu Srbije su neophodne kako bi sistem elektronske trgovine u Srbiji bio dugoročno održiv?

Institucionalni partner konferencije

KONFERENCIJA

broj 106

Sreda, 30. oktobar 2013.

Humanitarne akcije i zdravstveni sistem Srbije

Da li je nabavka medicinske opreme u Srbiji odgovornost države ili humanitarnih organizacija? Postoji li mogućnost sistemskog rešavanja problema finansiranja troškova lečenja naših građana u inostranstvu? Koji problemi i zloupotrebe postoje u procesu skupljanja novca za različite humanitarne akcije u Srbiji i postoji li efikasan sistem kontrole? Da li nabavka medicinske opreme kroz humanitarne akcije podleže kontroli kvaliteta i cena opreme ili je to prepušteno odnosu između organizatora humanitarnih akcija i kompanija koje su proizvođači medicinske opreme? Da li država treba da obezbedi efikasan sistem javnih nabavki u procesu kupovine medicinske opreme i održiv sistem finansiranja lečenja u inostranstvu koji neće zavisi ni od medija ni od samih porodica? Koja iskustva u kontroli procesa prikupljanja novca u humanitarnim akcijama postoje u praksi razvijenih zemalja i zašto se ta iskustva ne primenjuju u Srbiji?

Institucionalni partner konferencije

KONFERENCIJA

broj 107

Sreda, 13. novembar 2013.

Javno-privatno partnerstvo i obrazovni sistem Srbije

Da li je klasični model finansiranja obrazovnog sistema Srbije prevaziđen i zašto se ne primenjuje model javno-privatnog partnerstva? Zašto ogroman deo školski zgrada u Srbiji ne radi punim kapacitetom i kako smanjenje broja učenika u Srbiji utiče na taj proces? Kako razvijene zemlje sveta razvijaju školsku infrastrukturu kroz koncept javno-privatnog partnerstva i koja je uloga privatnih obrazovnih institucija u ovom procesu? Da li sredstva za modernizaciju državnog obrazovnog sistema treba da budu iz budžeta ili treba da budu generisana kroz investicije privatnog kapitala u obrazovni sistem Srbije? Koji investicioni modeli velikih korporacija u nastavni proces obrazovnih institucija u Srbiji postoje u praksi vezano za obrazovanje kadra za rad u različitim industrijama? Koliko objekata školske infrastrukture u Srbiji uopšte nije moguće iskoristiti za potrebe obrazovnog sistema i da li novac od tih objekata i lokacija treba da bude investiran u modernizaciju obrazovnog sistema Srbije?

Generalni partner konferencije

Institucionalni partner konferencije

KONFERENCIJA

broj 108

Sreda, 27. novembar 2013.

Globalni internet servisi i turistička promocija Srbije

Da li je turistička promocija Srbije održiva bez snažnog prisustva na globalnim internet servisima? Kako na imidž Srbije kao turističke destinacije utiču pozitivne ili negativne kritike gostiju koji svoje utiske ostavljaju na globalnim internet servisima? Ima li Srbija timove za odgovor na negativne kritike na globalnim internet servisima ili je to prepušteno isključivo pojedinačnim hotelima? Kako negativne kritike na globalnim internet servisima utiču na pad poseta u hotelima i destinacijama širom Evrope? Zašto je promocija na globalnim internet servisima najmerljiviji i najpovoljniji vid oglašavanja i koji modeli promocije gradova i država su najuspešniji u praksi? Zašto je budžet za promociju Srbije kao turističke destinacije višestruko manji od budžeta država i gradova u regionu jugoistočne Evrope?

Institucionalni partner konferencije

KONFERENCIJA

broj 109

Danas CONFERENCE CENTER TREĆI MEĐUNARODNI SAJAM EKONOMIJA SPORTRA 3. decembar 2013. HALA 3 BEOGRADSKI SAJAM
 Infrastruktura • Mediji • Korporativni sponzori

Sreda, 3. decembar 2013.

Ekonomija sporta - Javno-privatno partnerstvo i sportska infrastruktura

Da li je organizacija EURO 2020 šansa za sistemsko rešenje pitanja stadionske infrastrukture u Srbiji? Koji modeli gradnje nacionalnih i klubskih stadiona su realizovani u različitim državama Evrope i šta je moguće primeniti u Srbiji? Zašto država ne rešava pitanje svoje i vlasništva u fudbalskim klubovima i koja je veza neresenog statusa klubova sa investicijama u stadione? Da li je primena zakona o javno-privatnom partnerstvu moguća u sportu u Srbiji i šta su ključne prepreke? Da li država treba da bude investitor gradnje sportskih objekata u manjim sredinama i koji investicioni modeli gradnje su najefikasniji? Da li objekti poput Hale Pionir i Palace sportova na Novom Beogradu treba da budu renovirani ili građeni iznova kao multifunkcionalni sportski objekti?

British Embassy Belgrade

Institucionalni partner konferencije

KONFERENCIJA

broj 110

Sreda, 3. decembar 2013.

Ekonomija sporta - Sponzorski modeli profesionalnog i amaterskog sporta

Da li je postojeći sistem sponzorstva u sportu ekonomski održiv ili je još jedan način netransparentnog trošenja državnog novca? Da li postoji kontrola trošenja novca u klubovima koji primaju velika sponzorstva državnih kompanija? Zašto najveći globalni sponzori profesionalnog i amaterskog sporta u Srbiji minimalno ili nikako ne sponzoriju sport? Koji modeli korporativnog sponzorstva u profesionalnom sportu u Srbiji su se pokazali kao najuspešniji i najisplativiji? Da li je gradnja sportskih objekata prilika za naming rights sponzorstva velikih sportskih objekata? Koji modeli sponzorisavanja amaterskog sporta postoje u Srbiji i da li je vid društvene odgovornosti kompanija ili deo njihove promocije? Kako države Evrope poreskom politikom stimulišu sponzorstva u sportu i šta je od tih modela primenjivo u Srbiji?

Institucionalni partner konferencije

KONFERENCIJA

broj 111